

Köszöntő*

A tanulmánykötet Lenkovics Barnabás professzor 65. születésnapjára készült Liber Amicorum, mellyel pályatársai, kollégái, tanítványai és barátai tisztelegnek a kiemelkedően gazdag és nagyívű egyetemi oktatói, kutatói, ombudsmani és nem utolsósorban alkotmánybírói munkásság előtt.

Az ünnepi tanulmánykötettel a Széchenyi István Egyetem is nagyabecsülését fejezi ki a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karon a polgári jog oktatását megalapozó, iskolateremtő professzorának, aki 1995 óta Győrben is jogásznemzedékek sorát tanította a polgári jog elméleti és gyakorlati ismereteire, továbbá a köré épült tudományos műhely tehetséges tanítványok sorát indította el a tudományos és oktatói életpályán.

Professzor úr sokoldalú szakmai életútjában az állandóságot és a folyamatosságot a magyar magánjog tudomány oktatása és kutatása képviselte, ezért a kötet szerkesztői a tisztelgő tanulmányok tárgykörét nagyrészt önkényesen a magánjogra korlátozták. Az ünnepi kötetbe készített 37 tanulmány szinte mindegyike kapcsolható Lenkovics professzor munkásságához, és egyben felvillantja az ünnepeltnek a magánjog területén elért eredményeit.

Lenkovics Barnabás messziről indult, és nagy utat tett meg az egyetemi tanári katedráig, valamint az Alkotmánybíróság elnöki székéig. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nyugati kapujaként is ismert Rakamazon született 1950. július 26-án. Családja révén több szálon kötődik a szomszédos Tisza-nagyfaluhoz is. A Tokajhoz közeli településeken már gyermekként megtapasztalhatta, hogy a kétkezi munka, a szorgalom, a föld és mindezek gyümölcse milyen módon táplálta és tartotta össze a helyi családokat, paraszti közösségeket, formálta azok értékrendszerét, megerősítve egymás támogatásának belülről jövő köteletségét. Az innen merített értékeket őrzi mindmáig, hisz fő kutatási területe is a tulajdon, és ezen értékeknek állított emléket az Ember és tulajdon című könyvében is.

A természethez való viszonyát nagyban meghatározta a gyermekként földi paradicsomként megélt Tokaji-hegyvidék és a Holt-Tisza-ág vadregényes tája. Ifjú éveiben vonattal pendlizett Nyíregyházára a Zrínyi Ilona Gimnáziumba, majd 1969-től Budapestre az ELTE jogi karára. Immár több évtizede Budapesten él, de sok időt tölt Győrben is, ahol majd húsz éve a Polgári Jogi Tanszék tanszékvezetője. Ugyancsak otthon van felesége szülőfalujában, Gamáson, ahol 1973-ban kötöttek házasságot egymással. Nem csoda hát, hogy az, aki Magyarország ennyi táját szívébe fogadta, és aki ennyi helyen otthon van

* A jelen önéletrajzban megjelenő szemelvények az alábbi interjúkban elhangzottak alapulvételével készültek: PARDÁVI MARIANN: Igazságra érzékenyen, *Széchenyi Alumni Magazin*, 2010. 12. sz.; GYERGYÁK FERENC: Alkotmányossággal az emberek szolgálatában – Interjú Dr. Lenkovics Barnabással, az Alkotmánybíróság elnökével. *Új Magyar Közigazgatás*, 2015. 1. sz.

szülőföldjén, saját elmondása szerint sosem vágyott arra, hogy más országban (is) élhessen.

Vélhetően az otthonról hozott, gyermekkorban gyökeredző, soha el nem fakuló emlékek miatt maradt örök híve az emberléptékűségnek, a kis méretekben való gondolkodásnak, mindazon struktúráknak, ahol az ember még képes megőrizni emberi természetét és természetes emberségét. Erről egy alkalommal így beszélt:

„Nagyon megfogott Ernst Schumacher »A kicsi szép« című tanulmánya, mely már a címében is jelzi, hogy az ember hajlamos túlméretezett megoldásokban gondolkodni, így azonban a világ emberellenessé, személytelenné válik... Nagy híve vagyok ugyanis az emberléptékűségnek, a kis méretekben való gondolkodásnak... Egyszerűen azért, mert az átlátható. Az ember könnyen a részese tud lenni, kontrollálni is képes, jobban ki tudja bontani a személyiségét – míg a túl nagy inkább eltünteti mindezt.”

A tanulást is kötelességnek, fáradságos munkának tekintette, olyannak, ami egykor biztosan meghozza gyümölcsét. A szüleitől és nagyszüleitől eltanult szorgalom és kitartás, a rengeteg olvasás és a már gimnáziumi évek alatt megnyilvánuló tudásszomj biztos alapokat jelentett ahhoz, hogy az egyetemen hallgatóként, majd a „summa cum laude” minősítésű diploma után fiatal oktatóként is kiválóan megállja a helyét. *„Falusiként három út állt előttem a továbbtanulás szempontjából: lehettem volna pap, tanító vagy jegyző.”* Elmondása szerint mindig is tanító, ezen belül is elsősorban történelem–magyar szakos tanár akart lenni. Talán a szerencse, talán a sors hozta így, de az adott évben ez a szak nem indult el, végül a művelt, több nyelven beszélő házínénije, Lili néni tanácsára elkötelezte magát a jogász hivatás mellett. Lili néni érezhette, hogy amellett, hogy talentum, a lelkülete és jelleme miatt is megfelelő választás lenne számára az a pálya: *„Jó ügyvéd lesz belőled, mert nagyon érzékeny vagy az igazságra!”*

Az egyetemi évek alatt Eörsi Gyulának, Mádl Ferencnek, Vékás Lajosnak köszönhetően a polgári jog lett a kedvenc tantárgya. Elmondása szerint egyébként is ez a tantárgy tűnt a legéletszerűbbnek, a legemberségesebbnek, és így nem csoda, hogy ez állt hozzá a legközelebb. 1976-ban tanársegédként „véglegesítették” a budapesti tanszéken. Ezt követően 1983-ban adjunktusi, 1992-ben egyetemi docensi megbízást kapott. 2000-ben kapta meg az egyetemi tanári kinevezést. 1992-ben védte meg az állam- és jogtudományok kandidátusi értekezését, 1999-ben pedig habilitált.

Lenkovics professzort kiemelkedő oktatói munkájáért 1994-ben Trefort Ágoston-emlékéremmel tüntették ki, kutatói munkásságát pedig az elsők között, 1998-ban Széchenyi professzori ösztöndíjjal ismerték el. Oktatási tevékenysége a tankönyvírásra is nagy súlyt fektetett. A jogi oktatásban azóta is meghatározó könyvet írt például a dologi jogról, ezen belül egyetemi jegyzetet a tulajdonjogról. 1993-ban jelent meg a Közdolgok joga, avagy a közjog magánjogiasodása című műve. Jelentősek még a polgári jog törzsanyagának egyes részeit is feldolgozó művei, így például a Bíró Györggyel közösen írt és először 1997-ben megjelent Általános tanok vagy a Székely Lászlóval együtt jegyzett, A személyi jog vázlata című opusz. Először 2002-ben jelent meg a polgári jog teljes törzsanyagát feldolgozó Polgári jogi alapok című könyve,

amely bár eredetileg nem a jogászképzés számára készült, mégis mindmáig előszeretettel forgatják a hallgatók (az azóta folyamatosan frissített példányokat) az államvizsgára történő felkészülés során is. Legfrissebb műve az Ember és tulajdon – Rendszerváltó gondolatok címet viseli, amelynek anyagát az 1983 és 2012 között megjelent, továbbá még meg nem jelent írásaiból célzatosan válogatott össze.

Életpályája azonban mára nem csak az oktatáshoz és kutatáshoz kötődik. Amikor a magánjogi tanszékek összeolvadása után a Civilisztikai Intézet igazgatója Mádl Ferenc lett, öt évig titkárkodott mellette, ennek is köszönhető, hogy Mádl Ferenc köztársasági elnök 2001-ben őt jelölte – a több helyütt a „nép ügyvédjének” is nevezett – ombudsmanná. Erről az időszakról így emlékezett:

„Az értékrendemet, az addig szerzett elméleti és tapasztalati tudásomat, külön hangsúlyosan is az életszerűséget és az emberközpontúságot vittem magammal a hivatali munkába. Aztán elkezdtem ott is – ahogy egy jó tanárhoz élethosszig illik is – tanulni...”

2007. április 21. napjától kilenc évre az Országgyűlés az Alkotmánybíróság tagjává választotta, emiatt lemondott országgyűlési biztosi pozíciójáról. Saját alkotmánybírói szerepköréről így vélekedett:

„A polgári jog emberképe és társadalomképe, a privát autonómia biztosítása egyfelől, az emberi jogok és az alkotmányos alapjogok védelme másfelől, sokat segítettek nekem az alkotmánybírói munkában...”

2014. december 1-jén az Országgyűlés az Alkotmánybíróság elnökévé választotta 2015. február 25-i hatállyal. Megválasztása után így nyilatkozott:

„Jogászként és egyetemi oktatóként is mindig azt vallottam és tanítottam, hogy a jog van az emberért, nem pedig az ember a jogért. Az »emberi jogok« tekintetében is az »emberire« helyezem (és helyeztem eddig is) a hangsúlyt. Azt is jól tudom, hogy senkit sem lehet az akarata ellenére – különösen kényszerrel – boldogítani. Azt az egyszerű kérdést azonban, hogy »mi a jó az embernek?«, az egyre bonyolódó világunkban nem könnyű megválaszolni.”

Tisztelt Professzor Úr! Kedves Barna!

A tanulmánykötet szerzői és szerkesztői boldog születésnapot, jó egészséget és további sikerekben bővelkedő szakmai alkotómunkát kívánnak. Isten éltesen sokáig!

Győr, 2015. július 26.

A szerzők és szerkesztők